

Amàlia Lafuente

SECRET

PROFESSIONAL

Columna

AMÀLIA LAFUENTE
SECRET
PROFESSIONAL

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: OCTUBRE DEL 2021
© AMÀLIA LAFUENTE, 2021
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2836-1
DIPÒSIT LEGAL: B. 13.812-2021
FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Sumari

PART I. La Cursa del Raval	II
PART II. Els psiquiatres	29
PART III. La missió patriòtica.	119
PART IV. Una guàrdia a Urgències	223
PART V. La revolta dels pacients	237
PART VI. La cursa cap a la Cursa	361
PART VII. El comiat.	441
<i>Nota de l'autora.</i>	455

Capítol 1

La cursa nocturna del Raval era un dels esdeveniments ciutadans més exitosos d'aquella època de l'any, i omplia de gent els carrerons estrets del barri, tant de participants com dels seus familiars i amics. Era una cursa altruista, per recaptar fons per a l'organització infantil *Construint Somriures*, que tenia la seu en aquella part de la ciutat. L'extrem nord de la rambla del Raval era el lloc on s'havia disparat el tret de sortida d'un recorregut circular per la part baixa de la ciutat, que tornava al mateix carrer d'on havia sortit, a l'extrem sud del passeig. S'hi podia albirar una mena d'arc de triomf inflable, emmarcat entre dues palmeres, com una meta fantasmal, sota la qual haurien de passar els velocistes guanyadors. Una música enèrgicament moderna, com si fos una revetlla de barri, acompanyava el públic en l'ambient fresc i humit de la nit primaveral.

Com cada any, l'Hospital Central hi participava com a entitat col·laboradora i havia muntat una parada sanitària, entre una altra de roba esportiva i una de massatges i tonificació muscular. Un grup de metges joves estaven asseguts

al costat de la paradeta amb jaquetes blanques de màniga curta, i fonendoscòpis penjats al voltant del coll. Eren els MIR, metges en formació, que oferien auscultacions, la mesura de la pressió arterial i, si era necessari, un examen més minuciós, dins la tenda, on hi havia una llitera i un aparell d'electrocardiograma. Era un servei merament de cortesia, perquè en cas d'urgència real una ambulància d'assistència bàsica feia guàrdia al costat mateix de la parada.

Feia mitja hora que havia començat la cursa i encara quedava una bona estona perquè arribessin els primers corredors. Mentre es feia fosc, els llums dels carrers s'havien encès; arribava la marinada del port proper. Els joves havien criticat els cotxes negres dels polítics en plena cursa electoral per l'alcaldia de la ciutat, que lluien rabiosos sota els fanals del passeig, aparcats privilegiadament sobre la vorera. Les eleccions eren a tocar i els candidats aprofitaven totes les ocasions per fer-se veure. Els metges joves havien desaprovat també la complicitat dels organitzadors, que envoltaven els candidats a l'alcaldia, com protegint-los de la multitud i sobretot dels immigrants.

Van divertir-se observant com l'actual alcalde, candidat de la llista més conservadora, havia de menjar-se una coca dura com la sola d'una sabata sense perdre ni un mil·límetre de somriure. I encara van riure més en veure com el candidat de l'oposició fins i tot acceptava sortir a córrer; tot per poder ser fotografiat pels periodistes que cobrien l'esdeveniment. Quan, amagada en algun recinte municipal, la patum va desaparèixer, els joves metges van estar una estona comparant l'epidèmia de l'Ebola amb l'aparició misteriosa del virus del VIH als anys vuitanta, i com l'OMS havia gestionat les vacunes de la grip aviària. Ara s'havia imposat el silenci.

—Ahir van trobar un home assassinat —informà un

dels infermers de l'ambulància que era allà assegut llegint el diari—. Diuen que hem assolit xifres rècord d'homicidis, aquest any.

Va llegir a les pàgines de successos, desplegades sobre la falda, que un indigent havia descobert el cadàver d'un drogoaddicte dins d'una bossa de plàstic en un contenidor d'escombraries. L'assassí havia esquarterat el cos com un hàbil carnisser, i l'havia buidat per extreure'n les vísceres. Faltaven també el cap i els peus.

—Jo buscaria l'assassí entre els becaris d'Anatomia.

—Vols dir que no tenen més números els residents de Cirurgia? Alguns fa més d'un mes que no es renten —es preguntava la resident quirúrgica del grup.

—Quina pudor. —La MIR d'Otorrino es tapava el nas fent pinça amb els dits.

—Vull dir rentar-se per entrar a quiròfan.

—Sempre em pregunto quant dura la motilitat dels òrgans interns, quan un la dinya. Els budells es deuen contraure uns minuts. Bé que caguen, pixen i ejaculen.

—Va, sisplau...

—Dona, no m'entretinc a mirar-los per dins quan estan baixant. —Era l'aspirant a cardiòleg, que feia broma—. I això que els budells són apassionants, lluentos, cargolats, blavosos, no ho creus?

—Passo.

—Estimo el teu còlon, doctora.

—Aquest cafè, per canviar de tema, és de termos?

—Al cap de tres anys de dinar a l'hospital ja no sé distingir un bon cafè exprés d'un d'aigualit. —Era el resident més veterà, un MIR de Ginecologia a qui anomenaven *el Vell*.

—Doncs nosaltres teníem una cafetera de càpsules, però ara amb les retallades...

Es va sentir un sospir comunitari.

—On era?

—Al costat de la fotocopiadora.

—El cadàver, no la cafetera!

L'infermer va retrocedir unes pàgines, llepant-se el polze.

—Dos carrers més avall, al carrer de la Creu —digué—. No és la primera vegada que passa. Fa uns anys també van trobar una bossa amb restes humanes a la platja de la Barceloneta.

—Va ser a la platja o al mar?

—Al mar va ser molt abans. Uns pescadors la van treure enganxada a les xarxes: una cistella amb un cos a trossos. I després, embolicats a part, les mans i els peus, les orelles, el nas i la llengua.

—I se sap qui va ser l'assassí?

—Només es van identificar les víctimes.

—No m'estranya, tanta violència. Les drogues i l'alcohol abunden per aquests carrers. Per força hi ha d'haver assassinats.

—I la immigració, i la desestructuració social.

—I la incultura.

—La incultura no compta —digué una de les metgesses—. Mira els nazis, ben cultes que eren: al matí escoltaven Schubert i a la tarda torturaven uns quants milers de jueus.

El resident de Psiquiatria va intervenir, amb la veu més elevada, com si volgués demanar respecte cap a la seva especialitat.

—Els assassins són gent amb trastorns de conducta: dissocials, sàdics, o paranoïdes agressius...

—Renoï! —L'infermer va deixar caure el diari sobre els pantalons del pijama sanitari blanc—. Els psiquiatres

poseu cognoms mèdics a tot. La gent també és dolenta, dolenta i prou.

—Però hi ha uns límits.

—I qui els posa, aquests límits? Ja t'ho diré jo: la indústria farmacèutica, que vol vendre els seus productes. Volen convertir les coses corrents de la vida en malalties que gastin medicació. Qui explicava allò d'un tímid, un tímid normal, vull dir, a qui havien diagnosticat una fòbia social, oi? Es diu així? I de la mala educació dels nens, ara se'n diu TDH, oi, pediatria?

La resident de Pediatria acabava d'arribar amb una beguda a la mà.

—M'he perdut alguna cosa?

—Deia que hem posat tot el patiment humà en mans de la medicina —aclarí el resident de Medicina Interna.

—S'ha d'anar a veure el metge quan estàs trist, quan estàs empenyat o quan estàs obcecat, i per força has de prendre antidepressius —va insistir l'infermer—. Abans es curaven les penes parlant amb els amics, amb la mare, amb l'amant..., amb el capellà, si vols...

—Hi ha patologies mentals. No ho pots negar —es va defensar el futur psiquiatre—. No em diràs que no existeixen els psicòpates?

—Hi ha persones depravades, pervertides, i fills de mala mare. Per a mi són dolents i punt, sense cap etiqueta mèdica.

—La violència és una tendència natural de l'ésser humà, que l'utilitza per sobreviure —enuncià el resident vell—. L'home hi retroba la seva animalitat...

—Per a mi, fer la guerra, robar, violar i torturar són involucions —va argumentar la resident d'Endocrí.

—És el que acabo de dir.

—Però ho has dit en un sentit positiu.

—Per què no? La roda de la història no giraria sense els homes d'acció, que saben plantar cara quan convé. No n'hi ha prou amb els científics, els tècnics i els filòsofs. Necessitem els herois, que no tenen por d'embrutar-se de fang, ni de tacar-se les mans de sang si cal.

—Així doncs, tu justifiques la maldat? No és el que estàs dient?

—No sé el que dic. Però és l'evidència de la vida.

—Si tothom pensés igual, la vida no valdria la pena. Ens faltarien els valors morals, l'ètica.

—Això és massa filosòfic per a aquestes hores de la nit.

—Defenses la religió, potser? L'Església, amb la seva ostentació i la seva pederàstia oculta i protegida?

—Depredadors sexuals amb sotana.

—Els pedòfils estan sonats del tot.

—Ei! No vol dir el mateix pedòfil que pederasta. Mi-reu el diccionari mèdic.

—Va, doncs, explica'ns-en la diferència; el comú dels mortals no la sabem.

El resident psiquiatre, que havia decidit callar i mirar el mòbil, va tornar a prendre la paraula.

—El terme «pedòfil» és més suau, s'aplica a qui sent gust per la companyia de joves o nens. Si hi ha desig sensual o sexual, aleshores es parla de pederàstia.

—En qualsevol cas, la justícia hauria de ser més activa.

—I l'Església.

—I els polítics.

—Els polítics, no els tolero ni en monodosi.

—Dels polítics ja n'hem parlat. És un tema avorrit.
—El resident de Trauma militava a les joventuts socialistes i se sentia incòmode amb aquests comentaris.

—Són uns incompetents.

—I corruptes.

—Em preocupa més la incompetència que la corrupció.

—La corrupció és una malaltia que s'encomana, com la sífilis.

—I la incompetència també.

—Per via respiratòria, digestiva?

—Via partits polítics.

—Per via venèria, doncs.

—Aquesta setmana han trobat al llit una maníaca desinhibida amb un psicòtic.

—Si que esteu enrotllats, a Psiquiatria!

—I què es fa en aquests casos?

—Es trasllada l'assetjadora a un altre centre. Els pares estaven cabrejats.

—Els pares d'ell?

—Els pares d'ella.

—Doncs és un assetjament femení...

—Ai! Les qüestions d'igualtat de gènere...

—Vaig tenir una pacient que, emparant-se en la divisa de la igualtat, ficava una pastilla d'anticonceptius al cafè de l'home. Un dia ell i un dia ella —explicava el Vell—. Em va venir a reclamar per un embaràs no desitjat.

—Li sortia pit, a ell?

—Volia una IVE...

—Aclariment: una Interrupció Voluntària de l'Embaràs.

—És un acrònim esnob.

—I què me'n dius, de l'ARDE, Abús de Drogues Resistent a l'Educació?

—Exageradament pedagògic.

—Hauríem d'inventar sigles extravagants.

—Jo estic MPPF —exclamà el bromista cardiòleg.

—Aquest ens l'hauràs d'aclarir.

—Massa Ple Per Follar.

—Ei!, traieu-li aquesta ampolla del davant. Deu estar adulterada amb alcohol.

—La medicina és un sumatori d'acrònims i tecnicismes.

—Recordeu aquella pacient que protestava per l'engranatge, i no pel drenatge?

—I el que prenia aspirina fluorescent.

—I el Dolotil.

La meitat del grup va començar a riure sense parar.

—El millor és allò de l'emblema pulmonar.

—No, el millor és l'hèrnia fiscal.

Ara tothom plorava de riure.

Entre sanglots, el resident internista va intentar reconduir la conversa:

—Ara sí que hem canviat de tema. Érem a la política del nostre país.

Tothom es va eixugar les llàgrimes. Tornava a ser un assumpte trist.

—La merda de política, que ens envia a treballar a l'altra banda del món.

—Ai sí...

—Sí, sí.

Més sospirs encadenats.

—I a sobre tenen la barra de dir-nos que això és modern, la globalització, la mobilitat. Quin cinisme!

—Els metges no n'estem tan afectats.

—No hi estic d'acord. El que passa és que podem malviure amb guàrdies, substitucions i feinetes denigrants.

—Els polítics són els malvats del nostre temps.

—Ei! La gent preferia com a president el de la sèrie *House of Cards*. Sortia als resultats d'una enquesta.

—Perquè les sèries amb protagonistes malvats estan

de moda: en Tony Soprano, en Dexter, el professor de *Breaking Bad*.

—Són personatges intel·ligents.

—Fan el que nosaltres voldríem fer però tenim reprimet.

—Doncs ens podem desinhibir. I aleshores què? Seríem més feliços?

—Jo no podria matar ni una mosca.

—No ho saps. No saps les teves reaccions en segons quines circumstàncies...

—Jo erradicaria la política i els polítics, com una malaltia infecciosa.

—Si no fas política te la fan. Tothom fa política, ens agradi o no. —Qui parlava així era el de Trauma de les joventuts socialistes—. Estem aquí asseguts i estem fent política.

—No parlem del mateix.

—I la bondat? I l'altruisme? No tenen sèries de moda?

—No venen.

—No queda clar el seu sentit, no estan tan ben estudiats com la maldat. Vaig participar en una tesi de Psicologia... Sembla que el que ens vincula els uns amb els altres no és l'altruisme sinó l'empatia.

—I quina és la diferència?

—L'empatia és la que mou l'altruisme de veritat. En canvi, hi ha l'altruisme egoista, el que només s'interessa pel benefici propi. Hi ha qui pensa que l'altruisme és sempre egoista.

—L'empatia surt del cor directament.

—Sabíeu que el cor és l'únic òrgan que no origina cèl·lules malignes? —preguntà l'aspirant a cardiòleg.

—No hi ha càncer de cor?

—No. L'angiosarcoma és raríssim. És un òrgan resistent.

—No és romàntic, això? El cor és resistent als processos malignes. Després direu que no creieu en l'amor.

—Jo no.

—Només un home metge podria contestar això.

—Estimar una persona no fa desaparèixer la crueltat ni la vilesa, i al revés, pot provocar el dolor més insuportable.

—Au, no diguis això.

—Doncs no ho dic.

—I si no hi ha altruisme, què hi fem, aquí?

—Jo no ho sé. No vaig poder venir a la reunió preparatòria. —La resident d'Otorrino es va arronsar d'espatlles.

—Te'n farem un repàs ara mateix.

El resident de Cardiologia es va aixecar i va anar directe al lloc on hi havia el discjòquei que s'encarregava de la música ambiental. En qüestió de pocs minuts ja sonava «Stayin' Alive», dels Bee Gees.

—És la cançó clau. És el ritme perfecte per seguir les compressions toràciques en cas d'aturada.

El resident es va posar al mig de la rotllana amb una cadira al davant.

*Whether you're a brother or whether you're a mother,
you're stayin' alive, stayin' alive.*

*Feel the city breakin' and everybody shakin',
and we're stayin' alive, stayin' alive.*

Ah, ha, ha, ha, stayin' alive, stayin' alive.

Tots picaven de mans seguint el ritme de la cançó. El futur cardiòleg movia els braços figurant una compressió en un tòrax inexistent, sobre la cadira. Després va agafar les mans de la noia otorrino i les va posar sobre la seva bata, a l'altura de la butxaca, i l'hi feia pressionar seguint la música.

*...and we're stayin' alive, stayin' alive.
Ah, ha, ha, ha, stayin' alive, stayin' alive.*

—Ja ho tens, perfecte!

—I saps el que no has de fer mai?

Ella va fer que no amb el cap.

—El boca a boca.

—No?

—Ens ho han prohibit rigorosament. Diuen que només em pots morrejar a mi —digué l'altre arrufant els llavis.

—La gent no vol agafar una merda per ser bona persona.

—Això val per a la gent del carrer. Els metges sí que ho han de fer.

—De què riu el nostre cardiòleg?

—Del boca a boca dels collons, d'un pobre resident que es va empassar la dentadura d'un vell sense voler.

—Ei! Una fotografia de record!

Es van agrupar tots davant l'ambulància, abraçats, somrient, alguns fent el signe de la victòria, i el futur cardiòleg, ajupit, va estirar el braç i el mòbil tant com va poder mentre cantaven: «Si no hi ha selfie no existeixes».

Després d'això van parlar de les vacances, d'on anava cadascun, i de les previsions del temps per a les setmanes vinents. Van discutir si era a l'hemisferi sud on ara feia fred o era a l'hemisferi nord, i en quin mes tenia lloc el canvi d'estacions, i també si les temperatures elevades feien baixar el rendiment de les guàrdies, cosa que als hospitals dels països equatorials semblava demostrada. Abans que ningú pogués afegir cap nova observació esti-

val va sonar l'avisador de l'ambulància i tothom va callar de cop. El paramèdic que era dins l'ambulància va constatar la trucada. Les orelles de tots els metges es van posar alerta, com les dels llops o els linxs quan les aixequen ben dretes com antenes. Era una trucada d'un mòbil: un dels metges voluntaris situats al llarg del recorregut informava amb veu megafònica que un dels corredors havia caigut a terra i havia perdut el coneixement.

—Respiració superficial, cianòtic. És possible que hagi fet una broncoaspiració, perquè els que eren al seu costat diuen que anava bevent aigua i tossia.

—Quines maniobres has fet?

—He alliberat la via aèria amb la frontomentoniana i l'he col·locat en posició lateral de seguretat.

—On sou, exactament?

A l'altra banda no hi va haver resposta, només un re-refs d'enrenou. Després es va tornar a sentir la veu del resident.

—Ha començat a tenir convulsions. Té mala pinta. Som a la plaça dels Àngels, al davant mateix del MACBA.

Els dos infermers van posar-se els cinturons de seguretat, van engegar el motor i la sirena, i van fer que l'ambulància s'obris pas entre el públic, que s'apartava commogut. De seguida va córrer la brama: algú no havia suportat la xafogor i l'esforç. Estava greu. Potser tenia algun problema de cor, sempre n'hi havia, d'imprudents...

Eren només a una cinquantena de metres de distància, però per culpa de la multitud que s'amuntegava pels carrers van trigar uns quants minuts a arribar.

El resident voluntari responsable d'un dels punts de seguiment havia enretirat l'accidentat, ajudat per un subsa-

harià fort i lluent, cap a un costat del carrer per no entorpir la cursa, però així i tot l'onada de corredors envestia el cercle de persones que voltava l'individu ajagut a la vorera. L'home havia deixat de tenir convulsions, però presentava un color blau alarmant. Cadascú opinava amb un criteri diferent. Segons un corredor gran que duia una samarreta fosforescent de la qual sorgien uns braços extremament peluts, se li havien d'aixecar les cames perquè li tornés la consciència. Una senyora del públic es va treure de la bossa una tovallola de paper perfumada i l'hi posà al front. Una noia jove que semblava molt entenimentada comentava amb veu volgudament audible que era estrany que el metge no li fes el boca a boca. El resident va aixecar el cap i mirant-la va dir:

—Algú sap fer compressions toràciques?

La noia va retrocedir dissimuladament. No va sortir ningú.

—Ha deixat de respirar, i he de començar a fer-li massatges. Si troben algú, podrem fer torns.

El metge es va posar de genolls al costat de l'accidentat i, amb totes dues mans, l'una a sobre de l'altra, li va pressionar rítmicament el tòrax, mentre movia els llavis com si estigués cantant per dins. La noia entenimentada va tornar a situar-se a primera fila i va insistir amb el comentari del boca a boca. El resident va aixecar la mirada, i entre pressió i pressió, amb la veu entretallada, li va contestar:

—Saps cantar?

La noia va moure el cap amb una negació incompleta.

—Amb això potser m'ajudaries.

Ella va retrocedir encara més i es va perdre entre la multitud. El resident feia compressions enèrgiques, el cos inert se sacsejava sobre les llambordes amb cada pressió, i les vambes de running es movien sobre les pedres de terra.

—Puc ajudar-te? Sé fer compressions.

Era un home gran, vestit de participant, amb el dorsal corresponent, que anava en un grup més avançat, però que havia retrocedit en saber l'accident. De seguida es va agenollar al costat del corredor i, quan el resident voluntari va apartar les mans, ell hi va posar les seves, l'una sobre l'altra, i va començar a treballar amb la mateixa intensitat i ritme que el jove metge. Mentrestant el jove li feia la respiració boca a boca. Però tot sense gaire fortuna. Tot el cos era fosc, els llavis violacis i la mirada perduda. Passats uns minuts es va començar a sentir la sirena de l'ambulància, i la rotllana es va obrir per deixar passar la llitera amb els paramèdics.

Mentre l'entraven al vehicle, el resident continuava fent el massatge rítmicament. Els pantalons curts de l'home estaven mullats d'orina, i el color de la pell era extremament fosc. Durant el trajecte cap a l'hospital li van posar una mascareta connectada a una bossa d'insuflació d'oxigen, i una via amb sèrum. Van veure que la sang que avançava pel tub havia adquirit un color marronós.

Quan l'ambulància es va ficar al túnel de l'hospital, l'home continuava sense respondre, i després d'intentar la reanimació en un box d'Urgències, van desistir. L'home havia mort.

El cap de guàrdia es dirigí al resident que havia pujat a l'ambulància, que estava paralizat per la tragèdia.

—Ho has fet correctament. No et preocupis.

El jove metge assentí.

—T'hi has d'anar acostumant. On fas la residència?

—A Trauma.

—No t'he vist mai per Urgències.

—Soc a l'hospital de la Santa Creu. M'ha convidat a la cursa un company d'aquí, del Central.

—Una bona estrena —murmurà mentre remenava els papers de l'ambulància—. De totes maneres... sembla un quadre estrany, pel que diu l'informe.

—No semblava un infart, ni una fibril·lació... —murmurà el noi.

El cap omplia la documentació del difunt al taulell d'infermeria.

—Cianosi molt intensa, convulsions, sang fosca...
Hmm.

Aleshores va fixar-se en l'ampolla que el resident subjectava a la mà.

—És teva?

—No, era d'ell. La portava lligada a la cintura.

El metge l'hi va prendre i la va mirar a contrallum. L'ampolla era mig buida, i el líquid groguenc semblava homogeni.

—És una de les ampolles que es donen als punts d'aviuallament. Una beguda energètica.

—La farem analitzar, vull saber l'opinió dels toxicòlegs. Li demanarem la necròpsia.

La tragèdia no va entelar l'èxit de la cursa, ja que sempre hi havia episodis mèdics més o menys controlats. Va córrer la veu d'un atac de cor inesperat en algun participant; no quedava clar si era un home gran imprudent, o un de jove amb alguna alteració cardíaca que havia passat desapercebuda. La notícia va arribar uns dies després: la policia científica havia trobat un potent verí en concentracions elevades dins la beguda. Encara que totes les ampolles s'havien venut amb el precinte comercial, era possible que alguna hagués estat manipulada.

Es va parlar molt del cas a la premsa i als mitjans de comunicació, malgrat que els organitzadors de la cursa i el consistori feien mans i mànigues per desdramatitzar la

situació. No hi havia raó, segons ells, per crear alarmisme i que això pogués afectar el turisme de temporada. Era un cas puntual. A l'Hospital Central, però, va constituir el tema principal de les converses de passadís durant mesos i mesos.